

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

“30” серпня 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ПРАКТИКУМ: СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В КРАЇНАХ ЄС

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітня програма – «Міжнародні економічні відносини»

вид дисципліни вибіркова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“27” серпня 2021 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Гончаренко В.В., д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

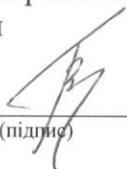
Протокол № 1 від “26” серпня 2021 року

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

(підпис) Надія КАЗАКОВА
(прізвище та ініціали)

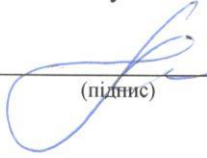
Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

(підпис) Владислав ГОНЧАРЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Протокол № 1 від “26” серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис) Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Практикум: Соціальне підприємництво в країнах ЄС» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів (другий рівень вищої освіти)

спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітньої програми – «Міжнародні економічні відносини»

Дана дисципліна є унікальною в Україні і подібною до аналогічних дисциплін, що викладаються у провідних закордонних бізнес-школах та університетах світу (<https://www.classy.org/blog/social-entrepreneurship-programs-19-universities-paving-the-way/>)

Однак, у нашому навчальному курсі зроблено акцент на практичні аспекти соціального підприємництва, адаптовані до умов України.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Практикум: Соціальне підприємництво в країнах ЄС» є формування у студентів на основі досвіду країн ЄС необхідних знань і практичних навичок для організації власного соціального бізнесу (підприємництва) в Україні або отримання роботи у такому бізнесі.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є :

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність працювати в команді.

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

ФК2. Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.

ФК3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини.

ФК4. Здатність оцінювати масштаби діяльності глобальних фірм та їхні позиції на світових ринках.

ФК5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

ФК6. Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин і аналізі їхнього впливу на економічний розвиток країн.

ФК7. Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.

ФК8. Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням кон'юнктурних змін.

ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
-	-
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	6 год. (в т.ч. 4 – аудиторні, 2 – дистанційні)
Лабораторні заняття	
–	–
Самостійна робота	
66 год.	84 год.
в т.ч. індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.

ПРН2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.

ПРН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.

ПРН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПРН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

ПРН7. Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин.

ПРН8. Розробляти та досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження.

ПРН9. Здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою ідентифікації їхніх конкурентних позицій та переваг на світових ринках.

ПРН10. Розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну.

ПРН11. Розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та імплементувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН12. Визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.

ПРН13. Ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки продукуваних ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків.

ПРН14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

2. Тематичний план навчальної роботи

Тема 1. Поняття «соціальне підприємництво», його особливості та відмінності від традиційного бізнесу.

Причини виникнення соціального підприємництва. Співвідношення поняття «соціальне підприємництво» з такими поняттями як «підприємництво», «бізнес», «соціально відповідальне підприємство», «корпоративна соціальна відповідальність», «третій сектор», «соціальна економіка», «солідарна економіка», «неприбуткові організації», «неприбуткові підприємства та установи», «непідприємницькі товариства», «неурядові організації», «громадські об'єднання (організації)», «некомерційні організації», «організації громадянського суспільства», «волонтерські організації». Проблеми та дискусійні питання вживання різноманітної термінології щодо форм соціального підприємництва в різних країнах. Особливості та відмінність соціального підприємництва від традиційного бізнесу. Принципові відмінності соціальних підприємств та соціального підприємництва в країнах ЄС та Україні. Підходи до класифікації організацій соціального підприємництва в різних країнах. Критерії віднесення соціальних підприємств та соціального підприємництва до організацій «третього сектора» і соціальної економіки.

Тема 2. Аналіз організаційно-правових форм соціального підприємництва в ЄС та Україні.

Кооперативи як найстаріші суб'єкти соціального підприємництва та «третього сектора». Сільськогосподарські, споживчі, кредитні, страхові, житлові, енергетичні та інші види кооперативів, їх особливості. Кооперативи споживачів та кооперативи підприємств, їх класифікація. Міжнародний кооперативний рух. Асоціації, взаємні товариства, фонди та організації «громадянського суспільства» як суб'єкти соціального підприємництва і «третього сектора». Соціальні підприємства та соціально-відповідальні підприємства як форма соціального підприємництва. Переваги і недоліки різних організаційних форм соціального підприємництва.

Тема 3. Вибір перспективних напрямків діяльності для започаткування власного соціального бізнесу в Україні на основі досвіду країн ЄС.

Приклади та напрями діяльності соціального бізнесу. Аналіз окремих кейсів успішного соціального бізнесу в країнах ЄС. Аналіз окремих кейсів успішного соціального бізнесу в Україні. Критерії розробки напрямків ефективного власного соціального бізнесу. Розробка бізнес-плану.

Тема 4. Процедура створення соціального підприємства і його державної реєстрації в Україні.

Формування ініціативної групи. Процедура проведення установчих зборів. Підготовка документів до державної реєстрації. Процедура державної реєстрації, постановки на облік у податкових та інших державних органах. Особливості створення різних організаційних форм соціального підприємництва - кооперативів, громадських організацій, спілок, асоціацій та приватного соціального бізнесу.

Тема 5. Фінансові аспекти діяльності та джерела фінансування соціального підприємництва.

Власний капітал і залучені кошти, вибір їх оптимального співвідношення. Діяльність за собівартістю та самоокупність. Особлива роль прибутку в організаціях «третього сектора» та неприбуткова природа діяльності. Прибуток як мета діяльності і як засіб для досягнення іншої мети – принципова різниця. Використання прибутку для суспільних та громадських потреб. Фонди соціального бізнесу. Додаткові джерела фінансування. Пошук грантів. Співвідношення економічних та соціальних вимірів діяльності.

Тема 6. Різноманітні аспекти і технології управління соціальним бізнесом.

Демократична природа управління та членства в організаціях «третього сектора» та соціального бізнесу. Загальні збори як вищий орган управління. Принцип «один член – один голос» та його значення. Виборність представницьких органів управління. Підзвітність органів управління та контроль за їх діяльністю. Наглядові ради та особливості їх діяльності. Командна робота, розподіл обов'язків. Критерії оцінки роботи. Проектний менеджмент.

Тема 7. Соціальна ефективність та публічна звітність соціального бізнесу.

Особливості публічної звітності соціального бізнесу. Показники соціальної ефективності. Міжнародне соціальне підприємництво та участь у міжнародних соціальних проектах.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма (дистанційна)					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	прак	лаб	інд	ср		л	прак	лаб	інд	ср
Тема 1. Поняття «соціальне підприємництво», його особливості та відмінності від традиційного бізнесу.	10		4			6	10		2			8
Тема 2. Аналіз організаційно-	10		6			4	12		2			10

правових форм соціального підприємництва в ЄС та Україні												
Тема 3. Вибір перспективних напрямків діяльності для започаткування власного соціального бізнесу в Україні на основі досвіду країн ЄС	26		6			20	20					20
Тема 4. Процедура створення соціального підприємства і його державної реєстрації в Україні	12		2			10	10		2			8
Тема 5. Фінансові аспекти діяльності та джерела фінансування соціального підприємництва.	12		2			10	14					14
Тема 6. Різноманітні аспекти і технології управління соціальним бізнесом	10		2			8	12					12
Тема 7. Соціальна ефективність та публічна звітність соціального бізнесу	10		2			8	12					12
Усього годин	90	-	24			66	90		6			84

4. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття «соціальне підприємництво», його особливості та відмінності від традиційного бізнесу.	4
2	Аналіз організаційно-правових форм соціального підприємництва в ЄС та Україні	6
3	Вибір перспективних напрямків діяльності для започаткування власного соціального бізнесу в Україні на основі досвіду країн ЄС	6
4	Процедура створення соціального підприємства і його державної реєстрації в Україні	2

5	Фінансові аспекти діяльності та джерела фінансування соціального підприємництва.	2
6	Різноманітні аспекти і технології управління соціальним бізнесом	2
7	Соціальна ефективність та публічна звітність соціального бізнесу	2
	Разом	24

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Дослідити і зобразити структурно-логічною схемою відмінності соціального підприємництва від традиційних форм бізнесу.	6	8
2	Проаналізувати діяльність Міжнародного кооперативного альянсу (International Cooperative Alliance) та прийняті ним міжнародні принципи кооперативного руху.	4	10
3	Підібрати і проаналізувати окремі кейси успішного соціального бізнесу в країнах ЄС.	20	20
4	Розробити структурно-логічну схему процедури створення різних організаційно-правових форм соціального підприємства в Україні	10	8
5	Знайти і проаналізувати фінансову звітність соціального підприємства (неприбуткової організації) і зробити висновки про діяльність і фінансово-майновий стан	10	14
6	Зробити порівняльний аналіз різних технологій управління соціальним бізнесом	8	12
7	Розробити показники соціальної ефективності власного проекту соціального бізнесу	8	12
	Разом	66	84

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються наступні методи навчання: робота у мікрогрупах у поєднанні з наочною демонстрацією (презентацією) колективних напрацювань, пояснення, дискусія, розгляд практичних кейсів, спільний пошук вирішення проблеми, робота з науковою літературою, консультування, самостійна робота в тому числі в дистанційному курсі.

8. Методи контролю

Контрольні заходи проводяться з метою оцінки рівня підготовки студентів з дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюються у вигляді поточного та підсумкового семестрового контролю (екзамену).

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі усного опитування або письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні питань, а також шляхом оцінки виконання індивідуальних та мікро-групових завдань.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;
- виконання творчих завдань;

Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він здійснюється під час проведення екзамену в письмовій формі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин. У разі використання заборонених джерел студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборотою відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість **проведення підсумкового семестрового контролю (екзамену) дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Практикум: Соціальне підприємництво в країнах ЄС».

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

9. Схема нарахування балів

Денна / Заочна (дистанційна) форма навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання	Екзамен	Сума
60 (мінімум – 30)	40 (мінімум – 20)	100

60 балів поточного контролю: робота у мікро-групах над груповим проектом – 20 балів, виконання індивідуальних завдань – 20 балів, виконання завдань для самостійної роботи – 20 балів.

Умовою допуску студента до екзаменаційної роботи вважається наявність 30 балів, накопичених протягом навчального семестру.

40 балів підсумкового контролю (екзаменаційне завдання): 30 балів – розгорнута відповідь на відкриті теоретичні питання, 10 балів – тестові завдання (10 тестових завдань по 1 балу).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборотою відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість **проведення підсумкового семестрового контролю (екзамену) дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Практикум: Соціальне підприємництво в країнах ЄС».

40 балів підсумкового контролю (екзаменаційне завдання): 20 балів – есе на відкриті теоретичні питання, 20 балів – тестові завдання (20 тестових завдань по 1 балу).

Критерії оцінювання теоретичних питань екзаменаційної роботи:

Максимальні бали (відмінно) студент одержує, якщо:

- відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє теоретичним та фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, вміє виявити тенденції, визначити перспективи;
- студент має навички користування фактичним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях;
- відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.

2/3 балів передбачених для відповідного завдання (добре) студент одержує, якщо:

- відповідь правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски теоретичного фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, орієнтується в матеріалі;
- студент має навички користування фактичним матеріалом;
- допускає 3-4 недоліки.

1/2 балів передбачених для відповідного завдання (задовільно) студент одержує, якщо:

- студент володіє більшою частиною теоретичного фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, теоретичних засадах, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;
- допускає 5-6 недоліків.

Від 1/4 до 1/10 балів у цілих числах (незадовільно) студент одержує, якщо:

- студент виявляє незнання більшої частини теоретичного та фактичного матеріалу;
- відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань;
- допускає грубі помилки.

0 балів передбачених для відповідного завдання ставиться якщо студент не виконав відповідного завдання або виконав його повністю неправильно.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
1 – 49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Social enterprises and their ecosystems in Europe, (2020) https://ec.europa.eu/social/main.jsp?advSearchKey=socentercountryreports&mode=advancedSubmit&catId=1307&doc_submit=&policyArea=0&policyAreaSub=0&country=0&year=0
2. Гончаренко В.В., Пантелеймоненко А.О. Дискусійні аспекти використання терміна «Соціальна економіка» в сучасній українській економічній науці // Історія народного господарства та економічної думки України. Збірник наукових праць Інституту економіки та прогнозування НАН України . – 2020. - № 53. - с.83-102. https://www.researchgate.net/publication/342878557_Discussion_aspects_of_using_the_term_Social_Economy_in_modern_Ukrainian_economic_science_Goncarenko_VV_Pantelejmonenko_A_O_Diskusijni_aspekti_vikoristanna_termina_Socialna_ekonomika_v_sucasnij_ukrainsk
3. Dees J.G. The meaning of «social entrepreneurship». URL: http://www.caseatduke.org/documents/dees_sedef.pdf
4. Defourny, J. & Nyssens, M. (2010), Social Enterprise. in book K. Hart, J.-L. Laville & D. Cattani, eds., The Human Economy: A Citizen's Guide, Polity Press, Cambridge, pp. 284- 292. URL: https://www.researchgate.net/publication/310843105_Social_Enterprise
5. Каменко І. С. Соціальне підприємництво в Україні економіко-правовий аналіз. https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2020-11/Legal%20report%20in%20Ukraine_Ukrainian.pdf
6. Кикал Д., Лайонс Т.. Социальное предпринимательство: миссия сделать мир лучше. Understanding Entrepreneurship: The Relentless Pursuit of Missioninan Ever Changing World. М.: «Альпина Паблишер». 2014. 304 с. URL: https://www.rulit.me/books/socialnoe-predprinimatelstvo-missiya-sdelat-mir-luchshe-read-412150-6.html#section_13
7. Луговенко Н.В., Коваленко Н.В. Соціальні підприємства як інструмент діалогу держави і суспільства. Інфраструктура ринку. 2020. Випуск 42. URL: http://marketinfr.od.ua/journals/2020/42_2020_ukr/34.pdf
8. Maretich M., Bolton M. (2010). Social enterprise: from definitions to developments in practice. London: Alliance Publishing Trust. URL: https://evpa.eu.com/uploads/publications/Social-Enterprise_From-Definitions-toDevelopment-in-Practice.pdf
9. Peredo A.M., McLean M. (2006). Social entrepreneurship: A critical review of the concept. Journal of World Business. № 41(1). P. 56-65. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1197663
10. Pestoff Victor A. (2021) Third Sector and Cooperative Services an Alternative to Privatization. Co-production and Japanese Healthcare, Routledge, 2021, https://www.researchgate.net/publication/350402715_Chapt_2_Third_Sector_and_Cooperative_Services
11. Проблеми розвитку третього сектора та соціально-орієнтованої економіки в Україні і світі: збірник наукових праць учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції 30 березня 2021 року., 2021. 141 с., ISBN 978-966-192-209-8 https://www.researchgate.net/publication/353047264_THE_THIRD_SECTOR_AND_SOCIAL_ECONOMY_Ukrainian_and_international_experiences
12. Roger L.M., Osberg S. (2007). Social Entrepreneurship: The Case for Definition. Stanford social innovation review. URL: https://ssir.org/articles/entry/social_entrepreneurship_the_case_for_definition
13. Social enterprises and their ecosystems in Europe (2020) , ISBN 978-92-79-97734-3, DOI 10.2767/567551 <https://www.euricse.eu/social-enterprises-and-their-ecosystems-in-europe-mapping-study/>

14. Смаль В., Кокоть В. Що слід знати про соціальне підприємництво. URL: <http://docplayer.net/80494249-V-smal-v-kokot-shcho-slid-znati-pro-socialne-pidpriemnictvo-posibnik.html>
15. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Посібник / Свинчук А.А., Корнецький А.О., Гончарова М.А. та інші. К: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017, 188с. URL: http://eef.org.ua/wpcontent/uploads/2016/12/Book_sotsialne-pidpryyemnytstvo_pidruchnyk.pdf
16. Спреклі Ф. Посібник з планування соціального підприємництва. URL: http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/posibnik_z_planuvannya_socialnogo-pidpriemstva.pdf
17. Шаульська Л.В., Кабаченко Г.С. Розвиток соціального підприємництва як напрям державного регулювання ринку праці. Економіка і організація управління. 2016, № 2 (22). URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/4823>
18. Social Economy (2016). European Parliament. DIRECTORATE GENERAL FOR INTERNAL POLICIES POLICY DEPARTMENT A: ECONOMIC AND SCIENTIFIC POLICY. 123p. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578969/IPOL_STU%282016%29578969_EN.pdf

Допоміжна література

1. Дерев'янюк Ю. М., Мельник Л. Г., Кубатко О. В. Соціальна та солідарна економіка: поняття та сутність, досвід та перспективи. *Механізм регулювання економіки*. 2014. № 3. 89–98.
2. Сімахова А. О. Еволюція підходів до трактування соціальної економіки у глобальному розумінні. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Світове господарство та міжнародні економічні відносини*. 2017. Випуск 9. С. 80–89.
3. 70 years of social market economy. URL: <https://www.deutschland.de/en/topic/business/social-market-economy-in-germany-growth-and-prosperity>
4. Birkhölzer K. Historische Entwicklung und Wirkungsanalyse sozialer Unternehmen in Deutschland. URL: http://base.socioeco.org/docs/historische_entwicklung_und_wirkungsanalyse_sozialer_unternehmen_in_deutschland.pdf
5. Liger Q., Stefan M., Britton J. Social economy. Directorate general for internal policies. Policy department a: economic and scientific policy. Brussels: European Parliament's Committee on Internal Market and Consumer Protection, 2016. 120 p.
6. Moulaert F. Social Economy, Third Sector and Solidarity Relations: A Conceptual Synthesis from History to Present. *Urban Studies*. 2005. October. – Vol. 42. № 11. P. 2037–2053.
7. Recent Evolutions of the Social Economy in the European Union. Study. Directors: Monzón J. L., Chaves R. Brussel: European Economic and Social Committee, 2017. 122 p.
8. Social economy in the EU. URL: https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy_en
9. Thomas C. The role of social entrepreneurship in community development. URL: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.196.4590&rep=rep1&type=pdf> Дата звернення (17.02.2021)
10. The European Summit on Social Economy. URL: <https://www.clustercollaboration.eu/news/european-summit-social-economy> (Last accessed: 21.03.2020).
11. The Social Economy in the European Union Brussel: European Economic and Social Committee Comité économique et social europ, 2012. 34 p.
12. The social economy: the worldwide making of a third sector. 2009. 38 p. URL: <https://orbi.uliege.be/bitstream/2268/13613/1/Chap%201%20Defourny%20Develtere.pdf>.
13. Valentinov V. Non-Market Institutions in Economic Development: The Role of the Third Sector. *Development and Change*. 2008. Vol. 39. № 3. P. 477–485. doi: 10.1111/j.1467-7660.2008.00489.x
14. Valentinov V. *Third sector organizations in rural development: a transaction cost perspective. Agricultural and Food Science*. 2009. Vol. 8. P. 3–15. doi: 10.2137/145960609788066825

11. Посилання на інформаційні ресурси в мережі Інтернет, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. https://ec.europa.eu/social/main.jsp?pager.offset=0&advSearchKey=socentercountryreports&mode=advancedSubmit&catId=1307&doc_submit=&policyArea=0&policyAreaSub=0&country=0&year=0 – Соціальні підприємства та їх екосистеми в Європі у розрізі окремих країн. Офіційний сайт Єврокомісії.
2. <https://harris.uchicago.edu/academics/programs-degrees/courses/foundations-social-entrepreneurship-winter-2022> - Курс «Основи соціального підприємництва» в Університеті Чикаго (США)
3. <https://www.classy.org/blog/social-entrepreneurship-programs-19-universities-paving-the-way/> - курси по соціальному підприємству в 19 провідних університетах світу
4. <https://www.euricse.eu/> - Європейський науково -дослідний інститут кооперативних та соціальних підприємств (Euricse)
5. <https://unsse.org/about/> - Міжвідомча робоча група ООН з питань соціальної та солідарної економіки (UNTFSSSE)
6. <https://www.ashoka.org> - Офіційний сайт міжнародної організації соціальних підприємців
7. <https://socialenterprise.us> - Альянс соціальних підприємців США
8. <https://www.schwabfound.org/> Фонд соціального підприємництва ім. Шваба
9. <https://www.ica.coop/en> - Офіційний сайт Міжнародного кооперативного альянсу (ICA)
10. <https://www.ikeasocialentrepreneurship.org/> - Соціальне підприємництво ІКЕА
11. <https://www.coursera.org/courses?query=social%20entrepreneurship> – Навчальні курси з окремих аспектів соціального підприємництва
12. <http://www.radakmu.org.ua/> Рада підприємців при Кабінеті Міністрів України
13. <http://www.civicua.org> Сайт „Громадський простір”
14. <http://www.gurt.org.ua> Ресурсний центр „Гурт”
15. <http://www.lawngo.net> Портал „Юрист НГО”
16. <http://www.ccc.kiev.ua> Творчий центр „Каунтерпарт”
17. <http://www.ufb.org.ua> Український форум благодійників
18. <http://www.intellect.org.ua> Мережа аналітичних центрів України

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle (<https://dist.karazin.ua/moodle/course/>) проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться до 50% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборогою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість **скласти підсумковий семестровий контроль (екзамен) дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Практикум: Соціальне підприємництво в країнах ЄС».